

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās pieredzes atzīšana- METODOLOĢIJA

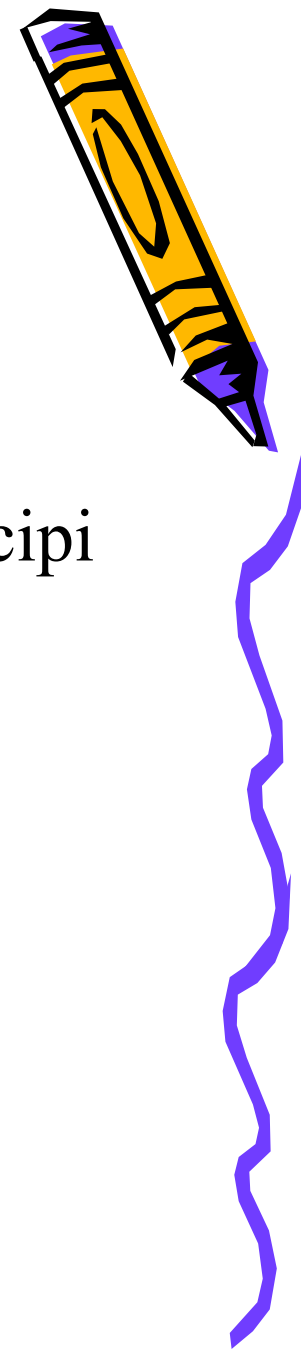

EUROPEAN
Higher Education Area

Dr. Sandra Kraže,
starptautiskās sadarbības projektu vadītāja
Banku augstskola

Apskatāmie jautājumi

- Ārpus formālās mācīšanās atzīšana kā mūžizglītības veicinošs faktors
- Ārpus formālās mācīšanās un vērtēšanas principi
- Mācīšanās atzīšanas process
- Mācīšanās vērtēšanas nozīme
- Vērtēšanas procesa posmi
- Novērtēšanas metodes un instrumenti

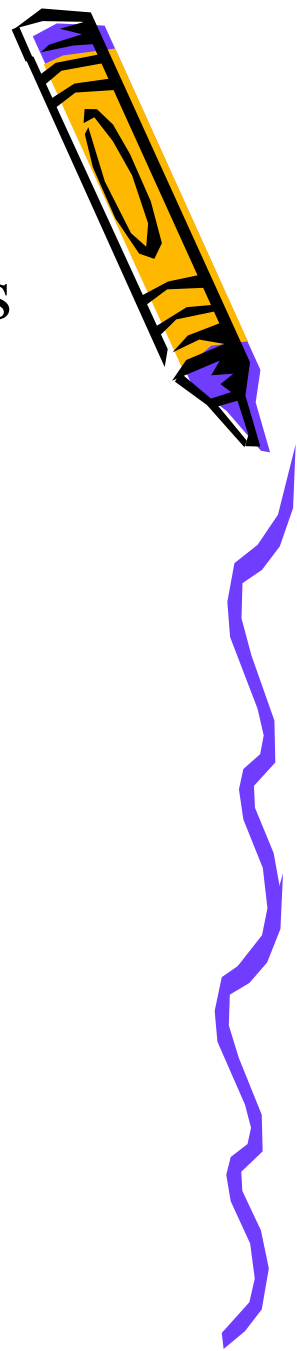

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Mērķis

- Sniegt ieskatu par mācīšanās ārpus formālās izglītības novērtēšanas struktūru un metodēm
- Pieredzes apmaiņa un labas prakses piemēri

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Normatīvie akti

- 22.februāris, 2011.g.-Latvijas Republikas MK noteikumi Nr.146”Kārtība, kādā novērtē ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo pieredzi”. Tiek novērtēta ārpus formālās izglītības sistēmas iegūtā profesionālā kompetence, kas atbilst Latvijas 1.-3. profesionālās kvalifikācijas līmeņiem un LKI 3.-4.līmenim

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Augstākajā izglītībā

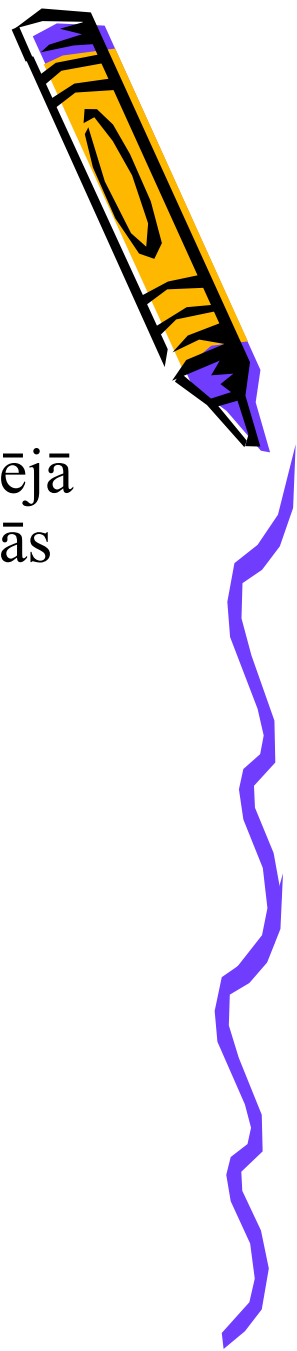
- 10.janvāris,2012.g.Latvijas Republikas MK noteikumi Nr.36”Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšana.”

Noteikumi nosaka, kārtību, kādā novērtē un atzīst iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtus mācīšanās rezultātus(augstākajā izglītībā), un atzīšanas kritērijus.

Atzīšanu saista ar LKI un EKI līmeņiem.

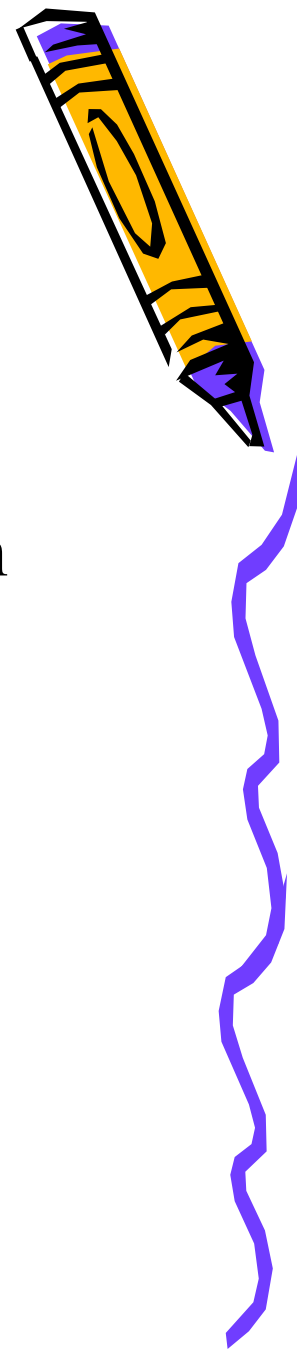
Latvijas formālās izglītības kvalifikācijas ietvarstruktūras līmeņi 5.-8.līmenis: 5.īsaiss cikls, 6. līmenis -bakalauris, 7. līmenis- maģistrs,8. līmenis-doktors.

EK 20.decembra 2012.g. Rekomendācija

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Atzīšana kā līdzeklis mūžizglītības pilnveidei

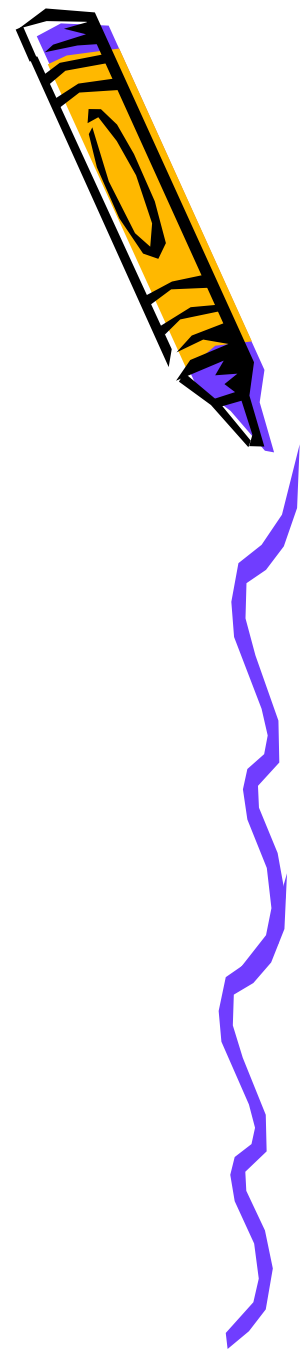
- Padarīt mācīšanos ārpus formālās izglītības redzamu un novērtējamu
- Pievērst uzmanību saistībai starp neformālās un ikdienas izglītības vērtēšanu un izglītību apliecinošo dokumentu piešķiršanu formālās izglītības sistēmā

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

- Mācīšanās noteikšanas un vērtēšanas principi
- Personas tiesības- balstās uz katras personas brīvprātības principa
- Iesaistīto pušu pienākumi-jāizveido ārpus formālās un ikdienas mācīšanās noteikšanas un vērtēšanas sistēmas un pieejas, kurām jāietver atbilstoši kvalitātes nodrošināšanas mehānismi
- Uzticība- procesa, kārtībai un kritērijiem jābūt godīgiem, caurspīdīgiem un balstītiem uz kvalitātes nodrošināšanas mehānismiem
- Ticamība un likumīgums- juridiskās intereses, vienlīdzīga piedalīšanās procesā.

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Mācīšanās atzīšana- kā process

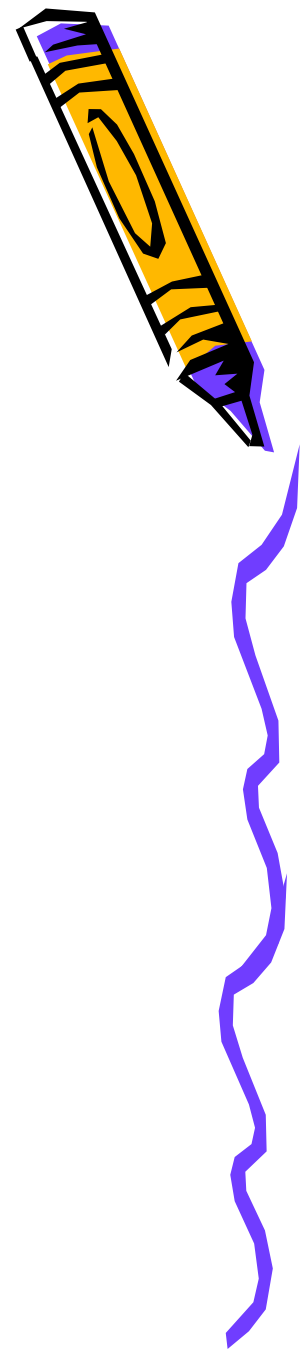
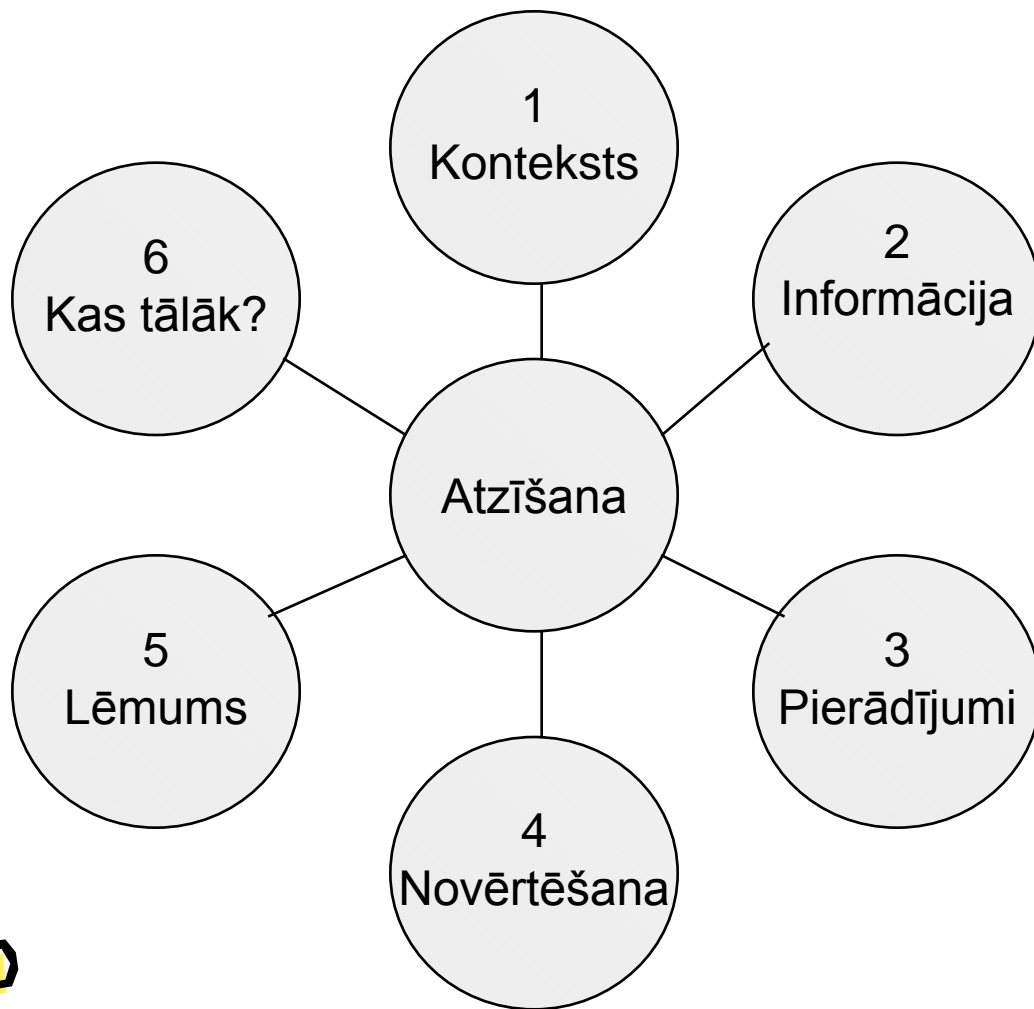
- Redzami ir personas mācīšanās rezultāti
- Rezultātā nepiešķir formālu apliecību vai diplomu, bet ir kā pamats formālai atzīšanai
- Mācīšanās rezultātu vērtēšana un rezultātā piešķir apliecību, sertifikātu, diplomu

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Atzīšanas process

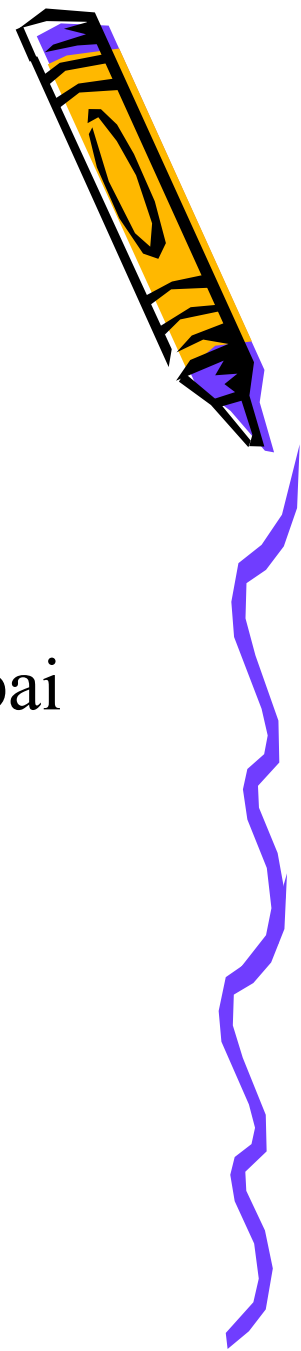

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Mācīšanās vērtēšanas nozīme

- Vērtēšana kā nacionālās izglītības un nodarbinātības politikas elements
- Sekmē mūžmācīšanās kontekstā apmierināt konkrētas grupas vajadzības pēc izglītošanās
- Dod iespēju aptvert neiekļāvušos iedzīvotājus izglītībā, kas var būt par pamatu tālākai izglītībai
- Attīsta mācīšanās autonomiju
- Vērtēšana var notikt izmantojot par pamatu formālās sistēmas standartus un indikatorus
- Vērtēšanas juridiskais statuss

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Kāpēc indivīdi pieprasa vērtēšanu

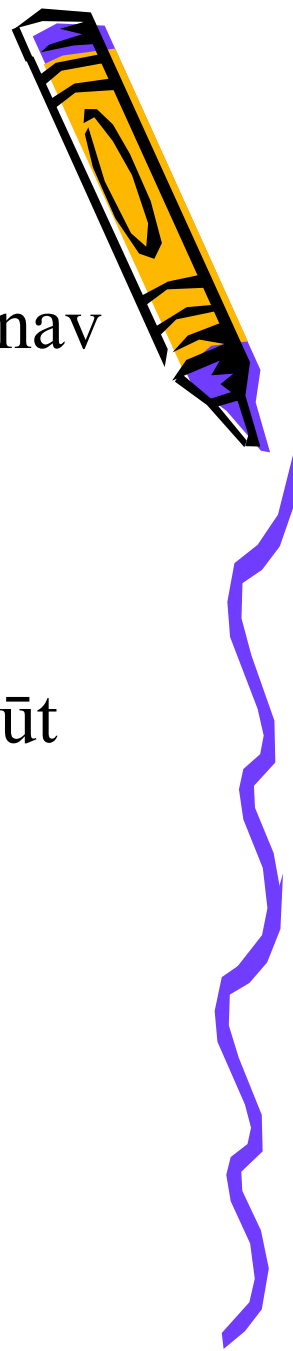
- Iegūt kredītpunktus, lai turpinātu tālāk iegūt formālo izglītību: tā rezultātā iestājas augstskolā, saīsinot studiju laiku
- Palielina motivāciju turpināt mācīšanos
- Sekmē tālākās izglītības plānošanu- dod iespēju noteikt stiprās un vājās puses un prasmes, sekmē ilgtermiņa mērķu sasniegšanu

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Vērtēšanas procedūru struktūra

- Mācīšanās ārpus formālās izglītības iestādēm nav standartizēta un paredzama
- Metodes un instrumenti atbilst mācīšanās rezultātu īpatnībām
- Mainās attieksme pret vērtēšanas procesu- jābūt elastīgiem

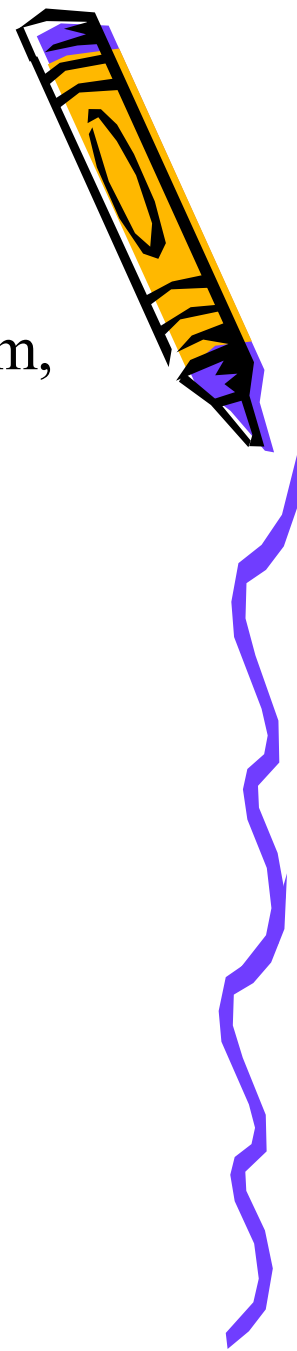

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Vērtēšanas procesa posmi

- Personas orientēšana- aptver informācijas radīšanu un izplatīšanu, sadarbība ar konsultantiem, padomdevējiem, darba devēju. Var aizņemt vairākus mēnešus- **svaigis atbalsts**
- Personas mācīšanās novērtēšana- ietver visu novērtēšanas procesu no prasībām līdz standartiem, pierādījumu meklēšanas, to sakārtošanas novērtēšanai, līdz vērtēšanas procedūras īstenošanai. Kandidātiem jāpārzina novērtēšanas un vērtēšanas procedūra un iespējamie rezultāti

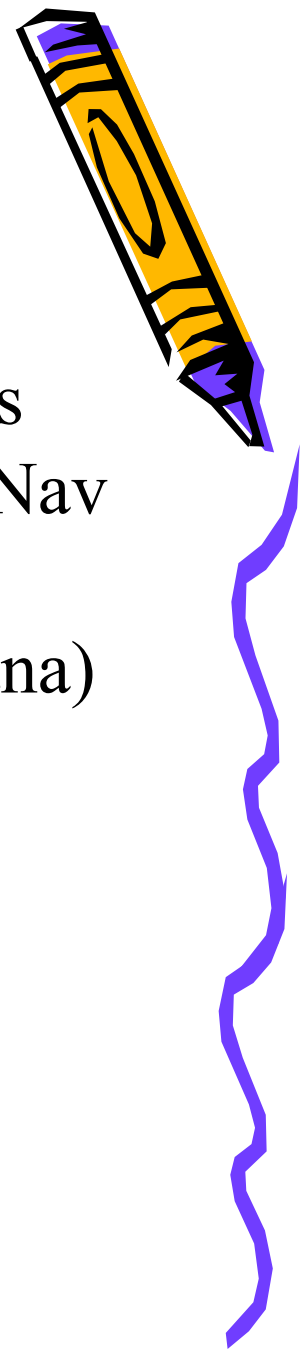

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Vērtēšanas procesa audits

- Ārējs, neatkarīgs orientēšanās un novērtēšanas pārskats. Novērtēšanas process tiek novērots. Nav saistīts ar kandidātu mācīšanos un attiecas uz vērtēšanas procesa(orientēšanās un novērtēšana) īstenošanu, tā lietderīgumu un efektivitāti

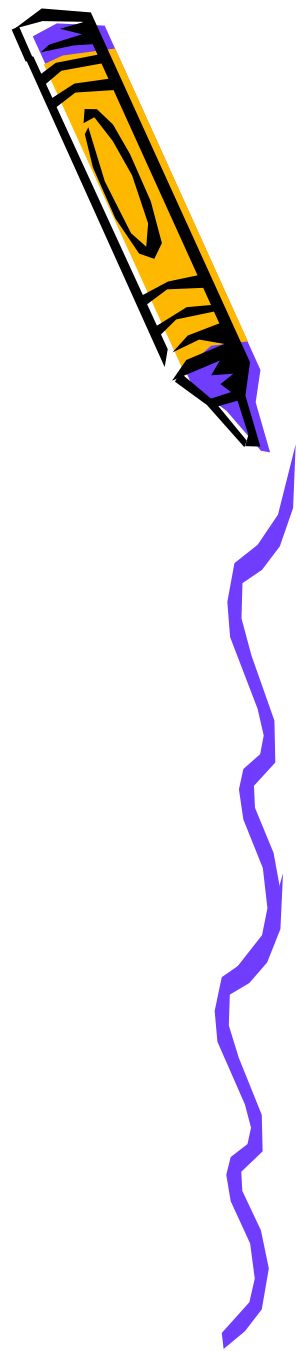
11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Novērtēšanas metodes

Metodes ir tādas pašas kā formālajā izglītībā
Izmantojot metodes, instrumenti ir jāpielāgo un
jākombinē, lai atspoguļotu ārpus formālās
izglītības un ikdienas izglītības individuālo
specifiku un nestandarta raksturu

Mācīšanās novērtēšanas instrumenti ir jāpielāgo
lietošanai

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Novērtēšanas instrumentu izvērtēšanai nepieciešamie kritēriji

- Aplūkot mācīšanos, kas ir jānovērtē un jānosaka kritēriji:
- Novērtējamo zināšanu, prasmju un kompetenču plašums
- Nepieciešamās mācīšanās dziļums
- Cik nesen ir zināšanas, prasmes un kompetences
- Informācijas apjoms, lai vērtētājs varētu pieņemt lēmumu
- Pierādījumu autentiskums
- Noteikt novērtēšanas instrumentu derīgumu lietošanai: **pamatotība**-mēra, ko ir paredzēts mērīt, **ticamība**- autentiski rezultāti, kad novērtētu tādos pašos apstākļos, **godīgums**-novērtēšanas lēmums nav atkarīgs no aizspriedumiem

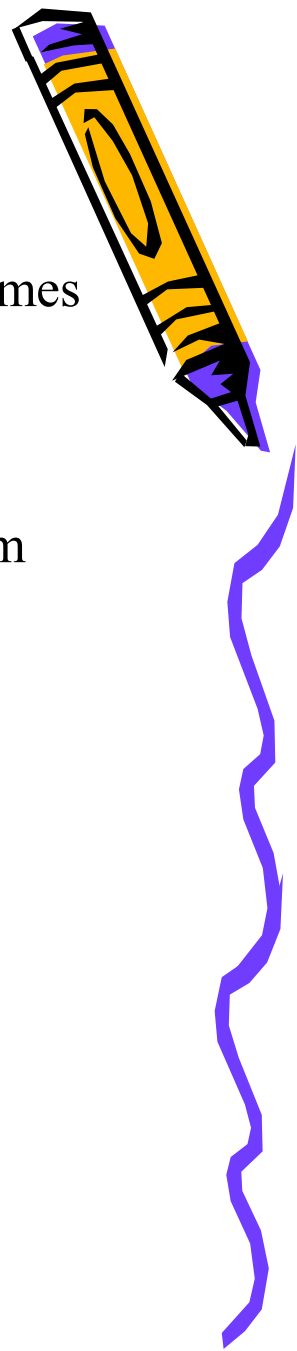

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Plašāk pielietojamie novērtēšanas instrumenti

- Debates- demonstrē zināšanu dziļumu, kā arī komunikācijas prasmes
- Deklaratīvās metodes- balstās uz indivīda prasmju noteikšanu un pierakstīšanu, dokumentus paraksta trešā puse, lai apstiprinātu pašvērtējumu
- Intervijas- noskaidro jautājumus par iesniegtajiem dokumentāriem pierādījumiem
- Novērošana- kamēr pilda darba uzdevumus
- Portfeļa metode
- Simulācija – novērtē personu kompetences
- Testi un eksāmeni

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Portfeļa metode

- Sakārtots materiālu apkopojums, kas parāda un apstiprina pieredzē iegūtās zināšanas un prasmes
- Kandidāts aktīvi piedalās pierādījumu vākšanā
- Var būt arī kā mācīšanās līdzeklis
- Ietver: kopsavilkumu, darbības novērtējumu, atsauksmes no darba devējiem, darbu fotogrāfijas, kuras ir apstiprinātas, pierādījumi par uzņēmējdarbības vadīšanu.

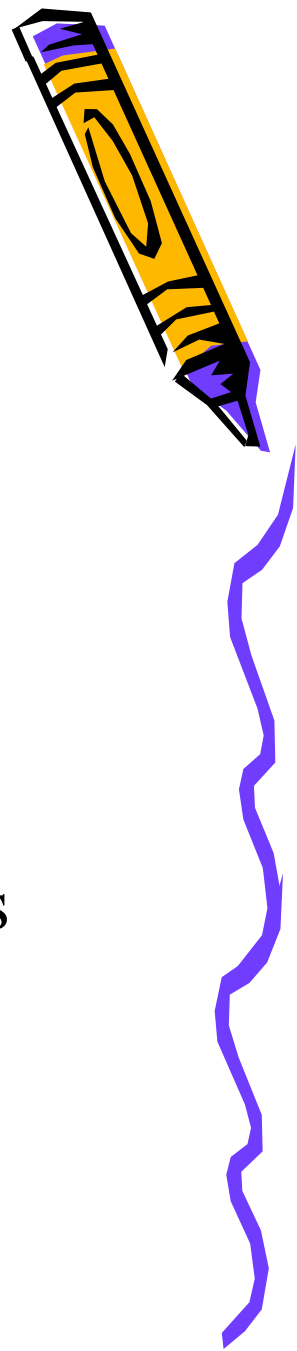

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Portfeļa priekšrocības un riski

- Veicina pašnovērtējumu
- Pievērš uzmanību kvalitātes kritērijiem
- Koncentrējas uz specifiskiem mācīšanās rezultātiem
- Izklāsta mācīšanās rezultātus
- Pievieno rakstiskus pierādījumus par mācīšanos

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Riski

- Risks- sagatavo viens, bez konsultācijām, bez pieredzes apmaiņas ar citiem pretendentiem
- Digitālie portfeli- audio, grafiskas un video prezentācijas. Risks – tehnoloģijas jauninājumi aizstāj vai aizēno portfeļa mācīšanās mērķi, nevajadzīgas informācijas ievietošana

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Daži mīti par iepriekšējās pieredzes atzīšanas procesu

1. mīts

- Nevar iegūt kvalifikāciju atzīšanas procesā- tikai procentuāli maza daļa tiek atzīta

2. mīts

- Atzīšanu var iegūt, ja ir dokumentēti pierādījumi- portfelis, galvenokārt sagatavoti dokumenti- liels darbs ar papīriem

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

3.mīts

- Atzīšana ir tik sarežģīts process, ka vieglāk ir apgūt studiju kursu

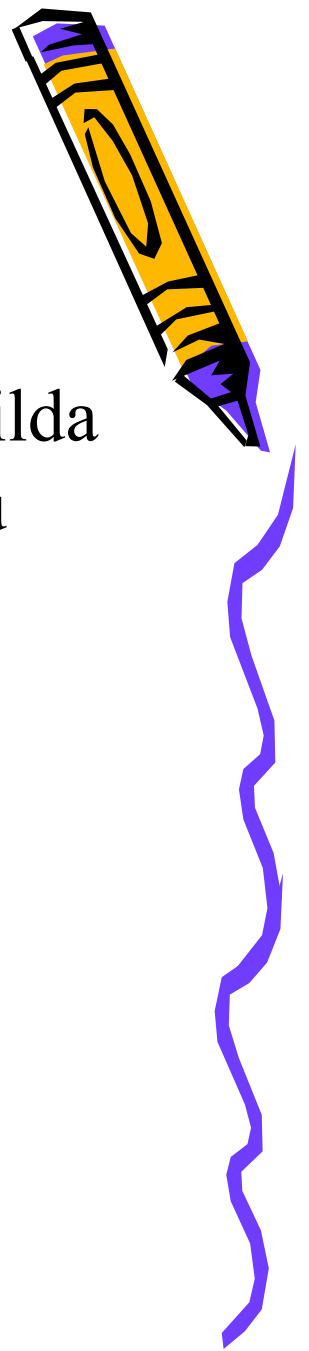
4.Mīts

- Atzīšana ir saistīta ar lielu riska pakāpi

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

5.mīts

- Nav vērts veicināt atzīšanas procesu, jo jāizpilda pārāk augstas prasības, lai iegūtu novērtējumu

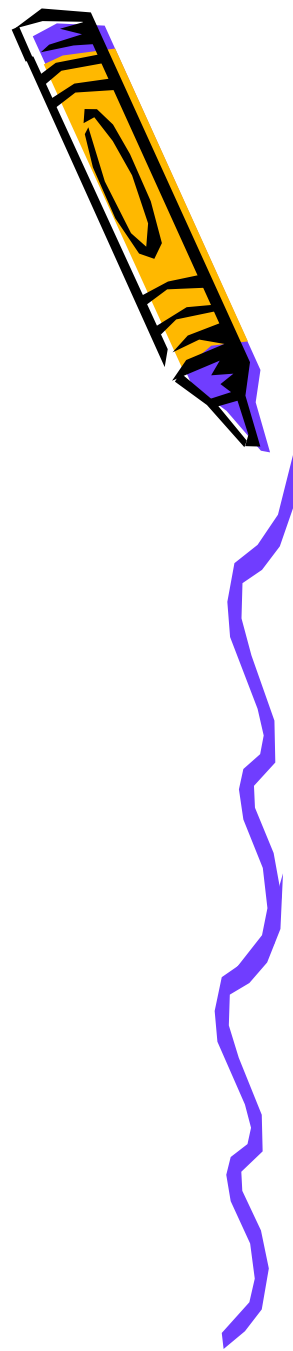
6.Mīts

- Iegūtai kvalifikācijai nav tik liels prestižs salīdzinājumā ar to kvalifikāciju, ko iegūst formālā mācīšanās rezultātā

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

7.mīts

- Atzīšana ir ilgstošs un sarežģīts process

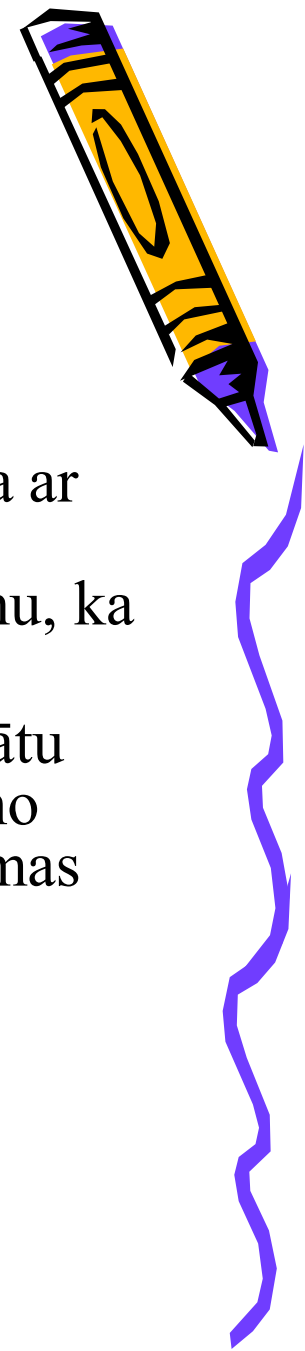
8.Mīts

- Atzīšanas process ir pārāk dārgs

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

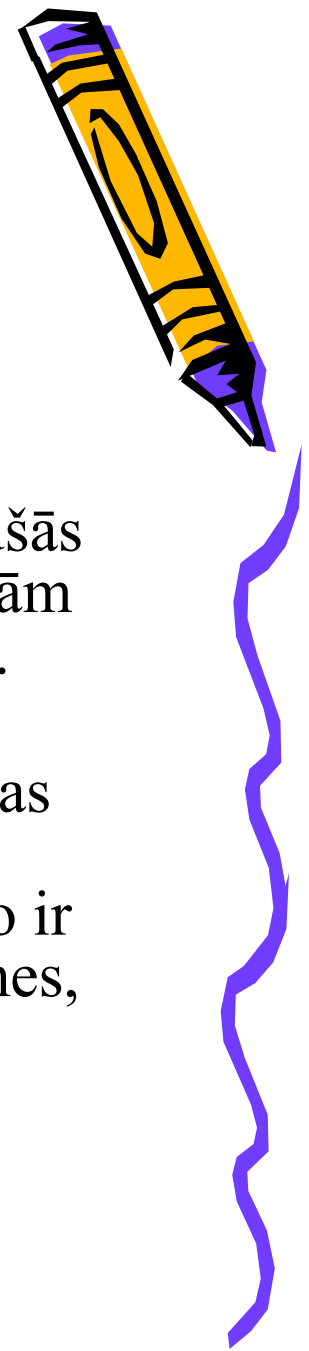
Mācīšanās rezultātu atzīšanas piemēri - prakse un studijas

- Saskaņā ar iesniegtiem dokumentiem: pienākumu aprakstu, darba uzdevumiem, prakses saturu salīdzina ar darba izpildes apliecinājumu. Salīdzina prakses programmu ar uzdevumiem. Komisija pieņem lēmumu, ka ir apgūts prakses periods un piešķir kredītpunktus ;
- Studiju gadījumā notiek dokumentu un visu sertifikātu izvērtēšana, iespējamais lēmums varētu būt, ka daļa no studiju kursiem tiks atzīti, bet par atsevišķu programmas daļu būs jākārtos pārbaudījums.

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
piederības atzīšana

Skotijas piemērs - prasmju pārnese, balstoties, izmantojot portfeli- darba biogrāfiju

Plaši izmanto sociālās aprūpes sfērā.

- Atzīst iepriekšējo pieredzi personām, kuras ir darbojušās konkrētās nozarēs un var turpināt darbu atbilstoši savām prasmēm citā nozarē vai iegūt darba paaugstinājumu.
- Iegūtas prasmes, zināšanas, pieredze, veicot dažādus pienākumus armijā un strādājot Āfrikas raktuvēs. Visas dzīves laikā apkopotas iegūtās prasmes, zināšanas un pieredze un piedāvāts darbs sociālajā aprūpes sfērā, jo ir labas komandas prasmes, problēmu risināšanas prasmes, spēja pielāgoties un labas komunikācijas prasmes.

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Secinājumi

- Atzīšanai jābūt līdzvērtīgai kā formālajā izglītībā
- Svarīgi ņemt vērā, ka, darba procesā notiek mācīšanās un tieši tā ir svarīga
- Pieredze ir kā mācīšanās avots
- Pieņemot lēmumu, vērtē, kādi ir mācīšanās rezultāti un vai tie atbilst prasībām
- Darba un laika ietilpīgs process
- Nepieciešams atbalsts
- Attīsta pašnovērtējuma prasmes
- Izmanto refleksīvu mācīšanās procesa izvērtēšanu
- Veicina mācīšanās autonomiju

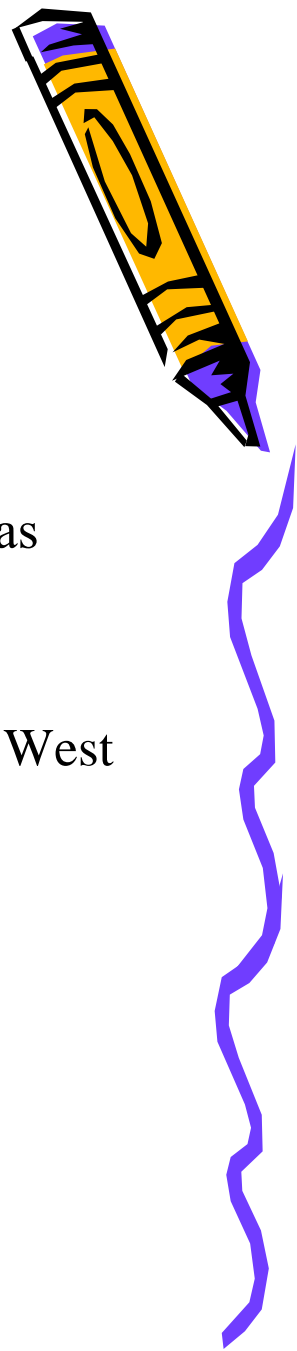

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Izmantotie materiāli

- CEDEFOP-Eiropas vadlīnijas neformālās un ikdienas izglītības vērtēšanai, Luxembourg, 2009
- Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai- pašvērtējuma ziņojums, Rīga, 2012
- Assessors Guide to Recognition of Prior Learning, UK, 2008
- Recognition of Prior Learning Staff guidelines, University of the West Scotland developed by APEL working group

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

Paldies par uzmanību !

Sandra.kraze@ba.lv

11.10.2013.

Iepriekšējo zināšanu un mācīšanās
pieredzes atzīšana

